

สรุปสำหรับผู้บริหาร

1. การติดตามประเมินผลในระยะการดำเนินงานตามโครงการ

โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ ในส่วนของตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ได้เริ่มโครงการมาตั้งแต่ เดือนมีนาคม 2550 เป็นการดำเนินงานตามโครงการที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและในส่วนภาคประชาชนที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนชีวิตชุมชน ในส่วนที่สำคัญของโครงการคือการจัดเก็บข้อมูลและนำเข้าโปรแกรม แล้วนำมาตรวจสอบวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนเพื่อการทำแผนพัฒนาตำบล ปี2552-2554 ซึ่งคนในสังคมตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู ร่วมกันกำหนดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ยึด **“คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”** พร้อมทั้งน้อมนำ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** นำทางในการพัฒนาข้อมูลและบริหารตำบล โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ยั่งยืนและอยู่ดีมีสุขของคนในตำบลโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่สนับสนุนการเชื่อมโยง เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ **กลุ่มที่หนึ่ง** เป็นกลุ่มการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของตำบล **กลุ่มที่สอง** กลุ่มการเสริมสร้างรากฐานของสังคมในตำบลให้เกิดความเข้มแข็ง ด้วยวิธีการส่งเสริมแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองสร้างกระบวนการให้ชุมชนเกิดสำนึกในการดูแลชุมชนโดยชุมชน **กลุ่มที่สาม** การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่ความสมดุลและยั่งยืนในการสนับสนุนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนต้องการขจัดปัญหาความแตกแยกในชุมชนที่ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ดีได้

การผลักดันแผนชุมชนให้มีการเก็บข้อมูลมาเพื่อทำการตรวจสอบ, วิเคราะห์, สังเคราะห์ และทำให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามบทบาทที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่าง ๆ สำนักงาน อบต. คูหาใต้ และต.ควนรู จึงได้จัดทำแผนพัฒนาที่สำคัญ ๆ ดังนี้คือแผนจ่ายสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส, ผู้สูงอายุผู้พิการอย่างถาวรในการจัดทำโครงการจัดการขยะเพื่อสวัสดิการ อันเป็นส่วนหนึ่งของการขจัดมลภาวะเกี่ยวกับขยะ รวมทั้งมีการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลและสร้างตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในปี 2550 ทาง อบต. คูหาใต้ และต.ควนรู ได้ทำโครงการเพื่อตอบสนองแผนพัฒนา 3 ปี โดยได้ดำเนินการร่วมกับโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัด ภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ ได้ดำเนินการมาจนถึงเดือนสุดท้ายของโครงการ อบต.คูหาใต้ และต.ควนรู ถือเป็นภารกิจโดยตรงที่ต้องดำเนินการติดตาม

ประเมินผลการทำงาน ของศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุน รองรับการตัดสินใจตำบลคูหาใต้ (สรส.-คูหาใต้) อย่างต่อเนื่องจึงได้จัดทำรายงานการติดตามผลการ ดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลใน 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง: การประเมินผลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโครงการ ทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และหมายคามรวมถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ อบต.ที่เกี่ยวข้องเป้าหมายคือการยกระดับ คุณภาพในระบบการทำงานเป็นทีม การพัฒนาให้เกิดทักษะในการจัดทำแผนงานโครงการ ภายใต้ การใช้ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนา เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดีและสร้างเสริมให้เกิดสำนึกต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เกิดธรรมาภิบาลและสามารถร่วมงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างสำนึกให้กับ ส.อบต.ในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สภามัคคุเทศน์ ให้เกิด ความเข้าใจในการใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ประการที่สอง: การติดตามผลการดำเนินงานที่ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ สกว.สนับสนุน เป็นการรายงานให้เห็นการบรรลุผลตามเป้าหมายหลักของโครงการ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ เกิดการดำเนินงานที่สำคัญในโครงการ ทราบปัญหาและอุปสรรคอะไรที่ทำให้การดำเนินงาน ตามโครงการเกิดการล่าช้า

ประการที่สาม: การประเมินผลกระทบที่เกิดจากการทำงานตามโครงการ เพื่อสะท้อนให้ เห็น การนำประโยชน์จากโครงการมาใช้ในการทำงานของ อบต. ตลอดจนเป็นการเชื่อมโยงแกนนำ ในชุมชนให้เกิดวิสัยทัศน์ในรูปแบบการมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่ใช้ ระบบการทำประชาคม เป็นการใช้ฐานข้อมูลเพื่อทำแผน และการประเมินศักยภาพของแกนนำ และ คณะทำงานโครงการที่ได้รับการแต่งตั้ง

2. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือน และชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประเมิน เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามโครงการกับเป้าหมายหลักของโครงการ พบว่าผลการทำงาน โครงการสามารถบรรลุเป้าหมายหลักของโครงการเป็นส่วนใหญ่ โดยสรุปได้ดังนี้

2.1. การจัดเตรียมความพร้อม ระยะเวลาของโครงการจำนวน 15 เดือน ในช่วงแรก นับว่า โครงการนี้เป็นโครงการใหม่ และยากมากที่จะเข้าใจก่อนการปฏิบัติ จึงได้เชิญแกนนำในชุมชนที่มีใน ทุกหมู่บ้านหมายคามรวมถึง ส.อบต., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำภาค ประชาชน ที่สังกัดสภามัคคุเทศน์ตำบลคูหาใต้ ซึ่งเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาตำบล ร่วมกับ อบต. เข้าร่วมประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจโครงการ ผลการประชุม แกนนำเกิดความเข้าใจเบื้องต้น และให้สามารถดำเนินการตามโครงการได้

2.2. สร้างการเรียนรู้ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่และแกนนำชุมชนที่เป็นนักวิจัยในด้านเสริมทักษะเรียนรู้ระบบโปรแกรมต่างๆ ร่วมกับมหาวิทยาลัยทักษิณ จนเกิดความเข้าใจในโปรแกรม Map Window GIS, โปรแกรมขอนหาด, จนทำให้เกิดทักษะและความเข้าใจใน โปรแกรมพร้อมที่จะนำมาใช้งานได้

2.3. การบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานตามโครงการให้ก้าวหน้าขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบราชการ การสร้างธรรมาภิบาลภาคเอกชน ขณะที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากขึ้น การผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในทุกภาคส่วน ส่งผลให้ภาพลักษณ์การดำเนินงานตามโครงการที่ดี ภาคส่วนต่างๆดีขึ้น ภาคพนักงานเจ้าหน้าที่ปรับตัวก้าวสู่ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ขณะที่ภาคประชาชนมีแนวโน้มการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

2.4. การประสานความร่วมมือจากภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคอำเภอ สำนักงานทะเบียนราษฎร โดยการประสานความร่วมมือให้จัดพิมพ์ข้อมูลครัวเรือน ตามทะเบียนราษฎร ที่มีอยู่ของตำบล สำนักงานที่ดินอำเภอในการขอถ่ายแผ่นระวางที่ดิน และกรมพัฒนาที่ดินในการขอซื้อภาพถ่ายทางอากาศ สอโรสี 1:25000 โรงเรียนในตำบลจำนวน 8 โรงเรียน สถานีอนามัย ในตำบล และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรัษฎา โดยการประสานเชื่อมโยงกระบวนการทำแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเอง ประสานร่วมกับเครือข่ายแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองตำบลคูหาใต้ และสภาผู้นำภาคประชาชนตำบลคูหาใต้ (สภา108) สภาองค์กรชุมชนทั้ง 2 ตำบล

2.5. ส่งเสริมความพร้อม การเผยแพร่ให้ชุมชนเกิดสำนึกร่วมในการให้ข้อมูล โดยการจัดให้มีการอบรมแกนนำชุมชนและเยาวชนให้เกิดสำนึกในการเก็บข้อมูลครัวเรือน และเป็นการสร้างการประชาสัมพันธ์โครงการไปพร้อมกัน ส่งผลให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบมากขึ้น พร้อมกับการนำข้อมูลมาตรวจสอบ และนำเข้าไปในโปรแกรมต่างๆ ได้สมบูรณ์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานของ อบต.มากขึ้น

2.6. สนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้โปรแกรมท้องถิ่นไทย โดยการฝึกอบรมให้เยาวชนในทุกหมู่บ้านรวม 14 หมู่บ้านสามารถติดตั้งและบันทึกโปรแกรมท้องถิ่นไทย ส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในโครงการให้สามารถขยายไปถึงหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน และมีนโยบายสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้หมู่บ้าน ได้นำเข้าข้อมูลในแต่ละหมู่บ้านแล้วส่งต่อมายัง (ศรส.-คูหาใต้) ในโอกาสต่อไปได้อย่างเป็นระบบ และฐานข้อมูลสามารถเป็นปัจจุบันตลอดเวลาเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจพัฒนาได้ตรงเป้าหมายมากขึ้น

2.7. สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ โครงการร่วมกับโครงการแม่ในระดับ 5 จังหวัด ทาง อบต. ตำบลคูหาใต้ได้ดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพื่ออุดหนุนโครงการแม่ในระดับ 5 จังหวัด เป็นเงิน 100,000 บาท เพื่อจัดตั้ง ศรส.ประจำตำบลถาวรโดยกำหนดให้ที่ทำการศูนย์ตั้งอยู่ในอาคาร อบต. และสนับสนุนงบประมาณ ในปี 2552-2554 ปีละ 200,000 บาท เพื่อดำเนินการ วิจัยตามโจทย์

ที่คณะทำงานวิจัยร่วมกันตั้งขึ้น และเพื่อพัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา ในส่วนของ อบต. คนวนรู ได้ตั้งงบประมาณ ปีละ 100,000 บาท จึงสามารถทำให้ข้อมูลใช้เป็นประโยชน์ขึ้นต่อไปในอนาคต

3. ผลการดำเนินงานที่สำคัญที่มาจากการทำงานข้อมูล/และแนวคิดต่อไป การดำเนินงานในระยะเริ่มต้นและระยะสิ้นสุดโครงการ ที่ประสบผลสำเร็จสามารถบรรลุเป้าหมายหลักโครงการเป็นส่วนใหญ่ เกิดจากการดำเนินงานที่สำคัญของ ฝ่ายบริหารโครงการแม่ และอบต. ภาติพัฒนา, ส่วนงานราชการ ที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อบต. ตลอดจนส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน และภาคประชาชนในตำบลคูหาใต้และตำบลคนวนรู ภายใต้การบริหารการจัดการ การวางแผน และการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นเป็นตอนอันส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่นำมาใช้งานได้และกระบวนการทำงาน ระหว่างทางก่อให้เกิดความสามัคคีและเกิดทักษะร่วมกัน ตามรายละเอียด ดังนี้

3.1. การเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีในทุกภาคส่วน

(1) การพัฒนาระบบการใช้เครื่องมือในการดำเนินงาน โดยการจัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ (อบต.) และผู้ประสานงานตำบลที่เป็นภาคประชาชนเข้าอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและการเรียนรู้เรื่องโปรแกรมต่าง เช่น โปรแกรม Map Window GIS, โปรแกรมখনหาด, โปรแกรมมหิดล, โปรแกรมท่องเที่ยวไทย ทำให้การพัฒนาการใช้โปรแกรมมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปรับปรุงโปรแกรมต่าง ๆ ที่กล่าวถึงให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ ให้มีการนำเข้าข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ ตลอดจนการส่งเสริมให้ระดับหมู่บ้านได้มีโอกาสได้เรียนรู้โดยเฉพาะเยาวชนที่มีความสำคัญในการจัดการชุมชนร่วมกับแกนนำและผู้บริหารอบต. เพื่อให้อบต. คูหาใต้มีสมรรถนะสูงในส่วนการพัฒนาคุณภาพการใช้ข้อมูลมาเพื่อดำเนินตัดสินใจ สุดท้ายได้ยกระดับขีดความสามารถให้ผู้ประสานงานตำบล และพนักงานเจ้าหน้าที่ อบต.เกิดทักษะในการใช้โปรแกรมร่วมกับโปรแกรมออกแบบของฝ่ายช่าง อบต. สามารถออกแบบถนนได้รวดเร็วกว่าที่ออกไปรังวัดเหมือนที่ผ่านมา ในด้านการกระจายการเรียนรู้เรื่องโปรแกรม ก่อให้เกิดแกนนำในชุมชนตำบลคูหาใต้สามารถถ่ายทอดโปรแกรม ไปถึงในระดับหมู่บ้านและตำบลข้างเคียงเกิดความสนใจที่นำไปใช้ในการบริหารจัดการตำบลของตนเองถือได้ว่า ตำบลคูหาใต้เป็นแหล่งเรียนรู้ของตำบลรอบข้างได้เป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลให้สามารถนำมาวิเคราะห์ในระดับอำเภอ ในโอกาสข้างหน้า สามารถบูรณาการแผนพัฒนาในระดับอำเภอได้เนื่องจากพัฒนาชุมชนอำเภอรัตภูมิ มีความตระหนักและให้ความสนใจเป็นอย่างดี

(2) การบริหารจัดการที่ดีภาคประชาชน อบต.ได้ออกหนังสือแต่งตั้งคณะทำงานตามโครงการเป็นการเริ่มต้นการณรงค์กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ที่มีทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมคิดร่วมทำโครงการโดยแบ่งออกเป็นสองชุดคือ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ซึ่งคณะทำงาน ที่กล่าวนี้ มาจากภาคส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน และพนักงานเจ้าหน้าที่อบต.,ผู้บริหาร,เครือข่ายแผนชีวิต

ชุมชนพึ่งตนเองตำบลคูหาใต้, แกนนากลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในตำบล, สมาชิก อบต. ทั้ง 14 หมู่บ้าน และสมาชิกสภาผู้นำภาคประชาชนคูหาใต้ (สภา108), สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลคูหาใต้, โดยแบ่งเป็นคณะทำงานระดับตำบล 23 คน ระดับหมู่บ้านๆ ละ 5 คนรวม14หมู่บ้าน 70 คน รวมสองระดับ จำนวน 93 คนโดยเน้นหนักไปที่ ภาคประชาชนเป็นตัวตั้ง เพื่อสร้างกระบวนการให้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ในหลักคิดที่ว่า“เจ้าหน้าที่มีทางย้ายไปที่อื่นแต่คนในพื้นที่ไม่หนีไปไหนทำให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันตลอดกาล”

3.2 การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม

(1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิรูประบบการทำงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางจุดพิกัดบ้านเรือนในโปรแกรม MapWinowGIS ด้วยวิธีการประชุมให้เกิดทักษะในการถ่ายภาพทางอากาศและดูการเปลี่ยนแปลงในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากปี 2547 (ภาพถ่ายทางอากาศทราบว่าถ่ายเมื่อ วันที่ 24 เมษายน 2547 เนื่องจากมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในกรณีที่ตั้งวางจุดพิกัดบ้านเรือน และมีข้อสังเกตจากบ้านหลังหนึ่งในหมู่ที่ 2 คือบ้านนางสุชีพ นาคล้วน มีงานศพและมีเต็นท์ที่ใช้บ่งบอกได้รับการยืนยันจากเจ้าของบ้าน) จึงทำให้แกนนำในหมู่บ้านอย่างน้อยหมู่บ้านละ 10-15 คนมีความเข้าใจและได้เรียนรู้สภาพพื้นที่ในตำบล จากภาพถ่ายทางอากาศหมายความว่าแกนนำสามารถศึกษาภูมิประเทศด้วยภาพถ่ายทางอากาศได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ชุมชนรู้เท่าทันในระบบการผลิตต่อการเปลี่ยนแปลง

(2) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมได้ขยายเครือข่ายโปรแกรมท้องทุ่งไทยให้เยาวชนดำเนินการได้เองในหมู่บ้านตลอดจนการอบรมแกนนำชุมชน และเยาวชนให้เกิดทักษะในการเก็บข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ก่อให้เกิดความรู้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์และเยาวชนเกิดความประทับใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทางสังคมและการพัฒนาตำบลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้เยาวชนออกนอกถิ่นออกไปในทางที่ไม่ดี เท่ากับเป็นการคุ้มครองทางสังคมได้อย่างดีและจะทำต่อไปในอนาคตภายใต้ ศรส.

(3) การป้องกันและไขปัญหาฮาเสพติด โครงการนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาฮาเสพติดในตำบล โดยเนื้อแท้และวัตถุประสงค์ของโครงการมองแล้วไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหานี้ แต่ในระหว่างทางการดำเนินตามโครงการที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งเกิดความประทับใจในการเข้ามามีส่วนร่วมและเกิดสนุกกับโปรแกรมท้องทุ่งไทยซึ่งชีวิตได้จากการฝึกอบรมทั้งสองรุ่น จำนวน 140 คน เยาวชนเกิดความเข้าใจในการรักษาดินและอยากจะทำร่วมกับแกนนำตลอดไป อนึ่ง ส่วนหนึ่งของโปรแกรม Map Window GIS ที่สามารถวางชั้นข้อมูลกลุ่มเสี่ยงในเรื่องฮาเสพติด การเก็บข้อมูลเพื่อเชื่อมต่อไปโปรแกรม ทำให้ทราบประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่ในตำบลจึงก่อให้เกิดการเฝ้าระวังมากขึ้น และการแบ่งเขตการปกครองย่อย (เขตพัฒนาคือกลุ่มบ้านย่อยในหมู่บ้าน อาทิหมู่ที่ 12 มีกลุ่มบ้านย่อยเช่น บ้านเกาะปลิง

,บ้านกันมัน,บ้านหนองสายฯ ทำให้ทราบจำนวนกลุ่มบ้านย่อยมีจำนวนเท่าไร) ที่ประสานร่วมกับฝ่ายปกครอง ที่ให้มีการบริหารจัดการหมู่บ้าน เกิดกำหนดให้มีแกนนำ 1 คน ดูแลครัวเรือน 15 ครัวเรือน และข้อมูลเหล่านี้ได้ถูกนำมาบันทึกไว้ในโปรแกรม และสามารถจัดพิมพ์ให้ผู้ใหญ่บ้านได้นำไปบริหารจัดการหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

(4) การส่งเสริมบทบาทครอบครัว/ องค์กรทางศาสนา/ โรงเรียน/ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดำเนินการพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับครัวเรือน ชีววัดได้จากการเก็บข้อมูลวิจัยตามตัวชีวัด 17 ข้อจำนวน 447 ครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนสามารถทราบในบทบาทตัวเองได้เป็นอย่างดี และการเก็บข้อมูลรายละเอียด 173 รายการที่ทำให้ทราบถึงทรัพย์สิน,หนี้สิน,อาชีพ,รายได้รายจ่าย 2,590 ครัวเรือน จึงทำให้ครัวเรือนเกิดการประมาณตนในการใช้จ่ายมากขึ้น ด้านองค์กรทางศาสนา จากการเก็บข้อมูล 173 รายการ ทำให้ทราบว่าประชากรส่วนหนึ่งละเลยต่อการปฏิบัติศาสนาซึ่งเป็นข้อมูลหนึ่งที่ทำให้ อบต.จัดหลักสูตร อบรมวัฒนธรรมชุมชนขึ้นเมื่อวันที่16 มิถุนายน 2551 และจัดกิจกรรมโครงการเสริมสร้างเด็ก ขึ้นที่วัดเจริญฤๅผา เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2551ซึ่งกิจกรรมนี้ได้ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (พมจ.) โดยใช้ฐานข้อมูล จากโปรแกรมขอหาในการค้นหาช่วงอายุเด็ก ด้านโรงเรียน ทางโครงการได้ร่วมกับโรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 2 สงขลา เพื่อวางจุดพิกัดบ้านเรือนเด็กนักเรียน ขณะรายงานนี้ แม้ยังไม่แล้วเสร็จแต่ก็อยู่ในระหว่างการดำเนิน และสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการเรื่องนี้ตั้งแต่วันเข้ามารายงานตัวสมัครเรียนจึงกลายเป็นนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียนตำบลจึงสามารถชีวัดได้ว่าโครงการนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชน เกิดสำนึกในการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

3.3 การปรับโครงสร้างการพัฒนาหมู่บ้านและตำบลอย่างยั่งยืน

(1) การแก้ไขปัญหาความยากจนในหมู่บ้านและระดับตำบลภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคม การดำเนินการวางจุดพิกัดบ้านเรือนทำให้ทราบว่าประชากรส่วนหนึ่งยังไม่มีบ้านที่สามารถขอยกบ้านเลขที่ได้นี้ เนื่องจากเป็นบ้านที่ไม่มั่นคงตามระบบผังเมืองจึงต้องอาศัยบ้านเลขที่ บิดา-มารดา จึงก่อให้เกิดเครือข่ายบ้านมั่นคงขึ้นในตำบลคูหาใต้ ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนากระบวนการเครือข่ายนี้และโอกาสต่อไปหากตัดสินใจจะช่วยเหลือจากภาครัฐจะต้องนำบ้านเหล่านี้มาพิจารณาเป็นอันดับแรก ซึ่งแตกต่างจากที่ผ่านมาที่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำ จึงเกิดการสงเคราะห์ที่อยู่ภายใต้ฐานข้อมูลจะทำให้จัดความขัดแย้งในชุมชน หนึ่งจากข้อมูล 173 รายการใน Map Window GIS ทำให้ทราบรายรับ- รายจ่าย และพบว่าส่วนใหญ่ ค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ซึ่งแสดงได้จากยอดหนี้สิน ในประเด็นนี้สามารถนำมาวางแผนการผลิตที่ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต อบต.จะต้องส่งเสริมภาคการผลิตที่ครบวงจร โดยการสนับสนุนตั้งแต่กลุ่มอาชีพที่ทำปุ๋ยในชุมชนที่มีอยู่ และให้ขยายผลต่อไปอย่างต่อเนื่องและจะต้องสร้างการเรียนรู้เรื่องข้อมูลเพื่อให้ครัวเรือนเกิดการสังเคราะห์ตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเองในการลดรายจ่าย เมื่อได้สัมผัสกับข้อมูล

(2) การพัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงพื้นที่หมู่บ้านและตำบล เพื่อกระจายการจ้างงานสู่พื้นที่ชนบทและลดการอพยพจากพื้นที่ไปทำกินที่อื่น การดำเนินการเก็บข้อมูล 173 รายการใน Map Window GIS ค้นพบประชากรในตำบลออกนอกพื้นที่ไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้นในขณะที่โปรแกรมขอนหาชี้ให้เห็นกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในพื้นที่ สามารถดำเนินงานไปได้ดี และทราบจากฐานข้อมูลที่เก็บ หลายครัวเรือนมีที่ดินทำกินแต่ไปทำงานในโรงงาน ซึ่งปริมาณการใช้จ่ายไม่คุ้มกับรายรับ เพราะต้องซื้ออาหารกิน ไม่มีการเพาะปลูกเพราะไม่มีเวลา ประมาณว่าทำงานหาเงินเพื่อปัจจัยบริโภค จึงจำเป็นที่ อบต. จะต้องส่งเสริมอาชีพและหาแหล่งน้ำให้พอกับการผลิตและส่งเสริมการฟื้นฟูอาชีพดั้งเดิมคือ การทำนาข้าวอินทรีย์และสร้างโรงสีข้าวชุมชนเพื่อรับซื้อผลผลิตจากชาวนาในราคาที่สูงกว่าพ่อค้ารับซื้อ และแปรรูปเป็นข้าวสารที่ปลอดภัยไม่ใช่สารพิษ จำหน่ายให้พอกับคนในชุมชน จึงก่อให้เกิดการจ้างงานและในทุกส่วนที่สามารถดำเนินได้

(3) การจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมทั้งในด้านการปรับกระบวนการ และกลไกการจัดการพื้นที่ให้มีคุณภาพ การดำเนินการตามโครงการนี้ก่อให้เกิดการปรับกระบวนการทางชุมชนและกลไกพัฒนาหมู่บ้านและตำบลโดยใช้ฐานเครือข่ายมาเป็นกลไกการทำงาน เนื่องจากที่ผ่านมา การปกครองแบบแบ่งเขตการปกครองทำให้เกิดการเหินห่าง และเป็นการแบ่งแยกพื้นที่ใครพื้นที่มัน แต่เมื่อโครงการนี้ใช้โปรแกรมขอนหา ทำให้ทราบระบบเครือข่ายว่าในแต่ละสกุลมีกี่คนใครบ้าง จึงทำให้เกิดการบริหารการปกครองระบบเครือข่าย เพราะจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันได้ทุกหมู่บ้าน และก่อให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น และสามารถจัดการแบ่งแยกพื้นที่ได้จึงคิดว่าจะทำให้เกิดการบูรณาการเชิงพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

3.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การจัดการที่ดินทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ควนนายพัน และควนदान โดยเครือข่ายที่ดินทำกินตำบลคูหาใต้ ภายใต้การสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) โดยการสร้างแปลงที่ดินเป็นรายหมู่บ้าน รายคน ในโปรแกรม Map Window GIS อันทำให้ทราบเนื้อที่ที่แท้จริง สามารถนำเข้าสู่ข้อมูลแปลงที่ดินในข้อมูลเชิงบรรยาย และนำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินทำกิน (สปก.) จังหวัดสงขลา จนทำให้คณะกรรมการสปก. พิจารณานุมัติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเป็นการสำเร็จในระดับจังหวัด ซึ่งในระยะต่อไปจะได้เอาข้อมูลจากโปรแกรม Map Window GIS นำเสนอต่อคณะกรรมการ สปก.ระดับชาติ จึงถือได้ว่าโครงการเป็นตัวช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรที่ดินทำกินให้ผู้เดือดร้อน 354 ครัวเรือน จำนวน 1,535 คน ได้รับการบรรเทาในระดับหนึ่ง

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรและป่าริมคลอง ทำให้กลุ่มอนุรักษ์พุโต๊ะนายเห็นภาพการทำลายป่าไม้ริมคลองก่อเกิดการเพิ่มการเฝ้าระวังในการดูแลมากขึ้นกว่าเดิม

3. การเรียนรู้การใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพถ่ายทางอากาศในโปรแกรม Map Window GIS คือพื้นที่นาข้าว,พื้นที่ปลูกยางพารา, พื้นที่ภูเขา,พื้นที่เลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ สะท้อนให้ชุมชนเห็น การเปลี่ยนแปลงนาข้าวเป็นพื้นที่ยางพารา จึงก่อให้เกิดการณรงค์ทำนาข้าวอินทรีย์ ภายใต้ เครื่องข่ายเกษตรกรรมทางเลือกตำบลคูหาใต้ สภาองค์กรชุมชนตำบลคูหาใต้

(2) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยการ ฟื้นฟูดิน หลังจากที่ได้รับข้อมูลที่เก็บ 173 รายการ ใน 2,590 ครัวเรือน พบว่าปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและ สารเคมีทำการเกษตรยังมีอยู่มากและแหล่งน้ำถูกทำลายด้วยระบบการเกษตรเคมี จึงส่งผลให้เกิด การอุดหนุนงบประมาณสนับสนุนกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ และจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนสถานการณ์ การประกอบอาชีพในทุกวันที่ 17 ของเดือน ในสภาผู้นำภาคประชาชนคูหาใต้ (สภา108) และ ก่อให้เกิดหลักคิด ที่จะดำเนินการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติโดยการปลูกไม้สาครริมคลองตะเคียนใน ระยะทางยาว 5 กม. เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและแก้ปัญหาโลกร้อน

(3) การแก้ปัญหามลพิษ จากการค้นหาข้อมูลการบริโภคพืชผักในกรณีมีงานพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน พบว่าการจัดการเศษอาหารที่เหลือในงานก่อให้เกิดมลภาวะที่เป็นการก่อให้เกิดการสะสม จุลินทรีย์ตัวร้ายสร้างความรำคาญให้กับชุมชน และจากการเก็บข้อมูลการร้องเรียนของประชาชน ต่อ อปท.เกี่ยวกับมลภาวะจากคอกสุกรทราบว่า ปัญหาน้ำเสียจากคอกสุกรทำให้มีกลิ่นรบกวนคน รอบข้าง จากข้อมูลที่ได้นี้ได้นำมาสังเคราะห์ร่วมกันกับคณะทำงานวิจัยและนำเข้าสู่สภาผู้นำภาค ประชาชนคูหาใต้ (สภา 108) และตกผลิกร่วมกันว่าเห็นสมควรให้การสนับสนุนกลุ่มปุ๋ยหมัก ชีวภาพก้าวหน้า 51 ที่ดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักโดยใช้จุลินทรีย์ เพื่อดำเนินการจัดการกับเศษอาหารที่ สร้างมลภาวะไม่ดีให้นำมาหมักและทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ ส่วนคอกสุกรมีมติดตกลงให้นำร่อง ในการ สร้างบ่อคอนกรีตรองรับและดูดมูลสุกรมาเพื่อทำปุ๋ยต่อไปอย่างเป็นกระบวนการ

(4) การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ผลจากการเก็บข้อมูลและหารายละเอียดเกี่ยวกับวัดและกระบวนการจัดทำแผนที่ความดีและค้นหาผู้ มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในโปรแกรม Map Window GIS ทำให้ค้นพบศักยภาพของผู้นำ ธรรมชาติและสามารถฟื้นฟูกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพื่ออนุรักษ์เรื่องเหล่านี้ เช่น เพลงบอกที่กำลังหายไป จากชุมชน ขณะนี้ได้ก่อให้เกิดเครือข่ายอนุรักษ์ศิลปพื้นบ้านจีนที่ หมู่ที่ 8 บ้านควนขัน และมี ข้อตกลงกันว่าหากมีงานที่สอดคล้องกับศิลปพื้นบ้านให้ชุมชนสนับสนุน ด้วยการว่าจ้างให้ไป แสดงเพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนหอพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญา จักสานให้ดำเนินการส่งเสริมในรูปของการรับซื้อผลผลิตและนำมาจำหน่ายต่อไป ส่วนการฟื้นฟูวัด เก่าแก่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อบต.จะต้องสนับสนุนงบประมาณ เพื่อปรับปรุงและดำเนินการให้ เป็นวัดเชิงท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศาสนาต่อไปอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3.5 การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

(1) การพัฒนาด้านการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและความเป็นธรรม จากการเก็บข้อมูลครัวเรือน 137 รายการ และการเก็บข้อมูลกลุ่มองค์กรการเงินในตำบล แม้ว่าให้นำเข้าข้อมูลในขณะนี้ยังไม่สมบูรณ์แต่สามารถวางนโยบายทางการเงินในตำบลได้ และจากการรวบรวมแกนนำกลุ่มองค์กรในสภาผู้นำภาคประชาชนได้มีนโยบายโดยคร่าวๆไว้ว่า เห็นสมควรให้องค์กรเงินในชุมชนรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งธนาคารชุมชนในอนาคต เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินของชุมชน และจากการเก็บข้อมูลฐานะทางการเงินเพื่อนำเข้าไปรโปรแกรม Map Window GIS ค้นพบปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรเงินที่มาจากภาครัฐให้จัดตั้งส่วนใหญ่สภาพกลุ่มยังมีการบริหารจัดการที่ไม่เข้มแข็งจึงเห็นว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคณะกรรมการกลุ่มองค์กรให้มีทักษะมากขึ้น และเพิ่มความโปร่งใสให้มากกว่าเดิมโดยจะต้องจัดหลักสูตรอบรมคณะกรรมการกลุ่มปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง โดย อบต.จะต้องสนับสนุนงบประมาณให้เป็นรูปธรรม

(2) การพัฒนาด้านการคลัง เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานะการคลังและกระจายความเจริญสู่หมู่บ้าน จากการเก็บข้อมูลครัวเรือน 173 รายการ และการเก็บข้อมูลจากหมู่บ้านที่ได้รับเงินงบประมาณจากรัฐ เช่น งบประมาณอยู่ดีมีสุข และ SML ยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาความยากจนได้มากนัก เนื่องจากวิธีการดำเนินงานไม่ได้มาจากฐานข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา แต่หลังจากที่ได้ทำโครงการนี้ทำให้หมู่บ้านเห็นข้อมูลและมีฐานคิดดีขึ้น ในส่วนของ อบต.จึงเห็นสมควรเสนอ วิธีการจัดทำงบประมาณไว้ ให้อยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ 3 ระดับ คือ 1) ยุทธศาสตร์กระทรวง 2) ยุทธศาสตร์ตามวาระหรือนโยบาย 3) ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่/ตามแผนชุมชน มีการตั้งคณะกรรมการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณ ทำหน้าที่ติดตามเร่งรัดเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดำเนินการปรับปรุงมาตรการภาษีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเก็บภาษี โดยการจัดทำแผนที่ภาษี และส่งเสริมการออมของตำบล โดยการสนับสนุนกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน

3.6 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของตำบล

(1) การปรับโครงสร้างภาคเกษตร จากการเก็บข้อมูล 173 รายการ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ชอบปลูกพืชเชิงเดี่ยวและยังใช้สารเคมี จึงจะต้องดำเนินการรักษาความเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญและมีคุณภาพของจังหวัด อาทิการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร และดำเนินมาตรการตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสใหม่ เช่น พลังงานทดแทนและสินค้าที่สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่สำคัญได้แก่ แหล่งน้ำชลประทานและการฟื้นฟูบำรุงดิน โครงการวางท่อรับน้ำจากเขื่อนโหล่หาร จังหวัดพัทลุง การ

สร้างเหมืองน้ำคอนกรีตที่มีระดับสูงกว่าพื้นที่ท้องนา ดำเนินการวิจัยการปลูกยางในพื้นที่นาข้าวเดิม การสร้างแหล่งสูบน้ำในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถส่งน้ำเพื่อทำการเกษตร การส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า การเลี้ยงสัตว์ควรประสานกับกรมทางหลวงเพื่อปลูกหญ้าริมถนน การบริการสาธารณะในการฟื้นฟูการทำนาข้าวอินทรีย์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรย้อนกลับมา ให้ความสำคัญกับการทำนาข้าว ควรสนับสนุนให้ทำนาได้ ปี ละ 2 ครั้ง การสร้างแปลงเพาะชำกล้าไม้เพื่อจำหน่าย หรือแจกให้กับสมาชิกในตำบล

(2) การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมครัวเรือน จากการดำเนินการวางจุดพักคักรั้วเรือนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าในชุมชนยังมีผู้เฒ่าผู้แก่และกลุ่มวัย 45 ปีขึ้นไปสามารถผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ไม่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจักสานตะกล้าใบเตยหนาม, การจักสานเสื่อใบเตย, ที่สามารถนำมาใช้แทนตะกล้าพลาสติกได้ดี จึงเกิดการส่งเสริมให้ดำเนินการ ผลิตและนำมาจำหน่ายที่กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติ ทิพย์คีรี เพื่อส่งเสริมการผลิตต่อไป

(3) การสร้างพันธมิตรเพื่อการพัฒนาตำบล จากการสร้างถนน,สร้างแหล่งน้ำลำคลอง,และเหมืองน้ำคอนกรีต,เหมืองดิน,ตลอดจนแหล่งน้ำจากเขื่อนบ้านโหล๊ะหาร อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เห็นภูมิประเทศที่ต้องพึ่งพากันและกันหากจะเปรียบเทียบแล้วประหนึ่งว่า “ต้นน้ำคือป่าปลายน้ำคือแหล่งอาหารของมนุษย์ กลางน้ำคือความหลากหลายในวิถีชีวิต” ตำบลคูหาใต้เป็นตำบลที่อยู่กลางระหว่างเทือกเขาบรรทัดที่สมบูรณ์ด้วยป่าไม้ และเป็นแหล่งผลิตน้ำไหลผ่านตำบลคูหาใต้ลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านปากบางภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ด้วยคลองภูมิและสายน้ำอีกหลายสายที่พาดผ่านตำบลคูหาใต้ จำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์เพื่อทรัพยากรน้ำที่ใช้ในการเกษตร ร่วมกันอย่างพี่น้อง และเครือข่ายพี่น้องภาคประชาชนที่สังกัดเครือข่ายแผนชุมชนระดับอำเภอเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องวางแผนพัฒนาร่วมกันในหลายๆด้านไม่ว่าจะเป็นการสร้างอ่างเก็บน้ำที่ตำบลเขาพระหรือการวางท่อเพื่อส่งน้ำจากเขื่อนโหล๊ะหาร จึงก่อให้เกิดโครงการร่วมกันคือโครงการสร้างเหมืองคอนกรีตจากตำบลท่าชะมวงมาถึงหมู่ที่ 2 ตำบลคูหาใต้ และให้น้ำไหลผ่านประตูโตะนาย ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้คนในตำบลได้หากินได้ แต่โครงการนี้ส่วนใหญ่เกินกำลังของ อบต.คูหาใต้จะทำได้ จึงได้มีนโยบายที่ตั้งงบประมาณเพื่อขอสนับสนุนจากจังหวัดหรือกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.7 การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(1) การประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยี ดำเนินการสนับสนุนการดัดแปลงปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีที่มีอยู่ ได้แก่สาขาการเกษตร สาขาสุขภาพและสวัสดิการ สาขาพลังงาน สาขาสีเขียว สาขาการบริการการพาณิชย์ และสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งปรับกระบวนการพัฒนาระบบวิจัยและพัฒนาทั้งพัฒนานโยบายด้านวิจัยการตั้งงบประมาณเพื่อการวิจัย และนวัตกรรมของตำบลในเชิงบูรณาการ จัดตั้งศูนย์วิจัยข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจตำบลคูหาใต้ (ศรส.) โดยจัดให้มีคณะทำงานวิจัยที่เกิดจากโครงการพัฒนา

ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน 5 จังหวัด ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ พร้อมจัดตั้งงบประมาณเพื่อการวิจัยปี ละ 200,000 บาท

(2) พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดำเนินการเสริมสร้างความคิดแบบวิทยาศาสตร์ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านโครงงานวิทยาศาสตร์ การกระจายแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปสู่หมู่บ้านอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ด้วยการสร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังหมู่บ้านและสถานศึกษา คือการฝึกอบรมเยาวชนให้สามารถติดตั้งและนำเข้าข้อมูลใน โปรแกรมท้องถิ่นไทยครบแล้ว 14 หมู่บ้าน และสามารถดำเนินการได้แล้ว พร้อมมีนโยบายสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ใหญ่บ้านครบทุกหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกระจายข้อมูลและองค์ความรู้ในชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาแกนนำในชุมชนให้สามารถใช้เครื่องมือกระจายข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม

(3) ยกระดับการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ประชาชนเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง โดยเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมให้มีการสร้างและใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลเฉพาะเรื่องในรูปแบบเอกสารฉบับสมบูรณ์ จัดทำระบบเครือข่ายข้อมูลผลงานวิจัย สืบค้นและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น

4 ผลกระทบกับการทำโครงการ

การพัฒนาในระบบข้อมูลในช่วงระหว่างการทำโครงการ ได้ส่งผลกระทบต่อ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการเริ่มต้นในการใช้หลักคิดที่จะนำข้อมูลมาเพื่อตัดสินใจมากขึ้น และเป็นการพัฒนา ระบบข้อมูลที่ยั่งยืน ทั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่จะพัฒนาโดยไม่มี ฐานข้อมูลลดลง

4.1 ในช่วงระยะแรกเริ่มการทำโครงการได้จัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต.ไปเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมต่างๆ และเป้าประสงค์ให้กลับมานำเข้าข้อมูลใน โปรแกรมทั้งสอง โปรแกรมหลักคือ โปรแกรม Map Window GIS และโปรแกรมขอนหา แต่ด้วยความเป็นจริงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ พนักงานเจ้าหน้าที่มีภาระงานประจำตัวล้นมือ ประกอบกับโครงการมีระยะดำเนินงานที่ค่อนข้างสั้น อนึ่ง หลักคิดของผู้บริหาร อบต.คูหาใต้ มีหลักคิดที่หากใช้เจ้าหน้าที่เป็นผู้นำข้อมูลเมื่อถึงเวลาย้าย ก็ไม่สามารถทำให้ข้อมูลนั้นเป็นปัจจุบันได้จึงได้ให้นักวิจัยหรือผู้ประสานงานตำบล ดำเนินการเรียนรู้แทน จึงทำให้สามารถดำเนินงานได้แต่ความถนัดในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย จึงจำเป็นต้องหาทีมงานที่ถนัดในตำบล และฝ่ายช่างของ อบต.เป็นที่เล็งในการใช้เครื่องมือ จนก่อให้เกิดผลสำเร็จในระยะโครงการ แต่ด้วยภารกิจที่ต้องทำงานภายใต้ความต้องการของประชาชน และทีมงานวิจัยในการค้นหาข้อมูลเชิงลึกและละเอียด จึงต้องจ้างผู้ช่วยนักวิจัย เพิ่ม 2 คน และผลกระทบต่อโครงการนี้ ทำให้เยาวชนในทุกหมู่บ้าน จำนวน 22 คนได้เรียนรู้โปรแกรมท้องถิ่นไทยและสามารถนำเข้าข้อมูลได้

4.2 จากการประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหาร อบต.คูหาใต้ และสำนักปลัด ตำบลคูหาใต้ พร้อมกับคณะทำงาน 93 คน จำนวน 2 ครั้ง ทำให้ทุกท่านเกิดความสนใจในการ ทำโครงการ และก่อให้เกิดการต่อยอดในการทำงานวิจัยประจำตำบล โดยมีมติในที่ประชุมให้จัดตั้ง ศูนย์วิจัยถาวรประจำตำบลพร้อมสนับสนุนงบประมาณตามแผนสามปี ปีพ.ศ. 2552ถึงปี พ.ศ.2554 ปีละ200,000 บาทเพื่อสร้างความเข้มข้นในข้อมูลเพิ่มขึ้น และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจะได้พัฒนาให้ เป็นปัจจุบันตลอดเวลา

4.3 จากการลงวางจุดพิกัดบ้านเรือน ทำให้ทราบข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงของ จำนวนครัวเรือนในรายการทางทะเบียนราษฎรดังนี้ เดิมตามสถิติของมหาดไทยตำบลคูหาใต้ มี จำนวนครัวเรือนตามเลขที่บ้าน จำนวน 3,150 ครัวเรือน แต่จากการที่ขอความร่วมมือสำนักทะเบียน อำเภอให้จัดพิมพ์ปรากฏว่า มีแค่ 2,735 ครัวเรือน ตามที่นำเข้าไปโปรแกรมขอหา และจาก 2,735 ครัวเรือน ได้ลงไปค้นหาจุดพิกัดที่ตั้งบ้าน สามารถลงจุดพิกัดได้ เพียง 2,590 ครัวเรือน ส่วน ที่เหลือเกิดจากกรณีดังนี้

- 1) มีชื่อในทะเบียน มีบ้านเลขที่ แต่คนตายแล้ว (ชุมชนยืนยันได้)
- 2) ย้ายออกนอกพื้นที่แล้ว ไม่ทราบที่อยู่และไม่มีความรู้จักแต่ยังมีทะเบียนบ้านและมีชื่อแต่ไม่มี บ้าน ไม่มีคน (ชุมชนยืนยันได้)
- 3) ทราบบุคคลว่าอยู่ที่ไหนแต่ยังไม่ย้ายชื่อออกไปและยังมีทะเบียนบ้านแต่ไม่มีบ้าน
- 4) ยืนยันได้แน่ชัดว่ามีชื่อในทะเบียนบ้านทั้ง 2 แห่ง แต่จำนวนที่แน่ชัดยังไม่สามารถรายงาน ได้ในโครงการนี้จำเป็นต้องพัฒนาข้อมูลใหม่ในช่วง เดือน สิงหาคม 2551

4.4 จากการประชุมการแบ่งเขตการปกครองระหว่างหมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน ก่อให้เกิด กระบวนการคิดของแกนนำในระดับหมู่บ้านในความต้องการที่จะพัฒนาเขตการปกครอง ให้เกิด ความกระจ่างและชัดเจนและสามารถประกาศใช้ร่วมกันอย่างถูกต้องและสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง ก่อนการจัดทำแบ่งเขตการปกครองเกิดความเข้าใจว่าการแบ่งเขตที่ผ่านมา ไม่ใช่ตามที่แกนนำใน อดีตกำหนดไว้แต่เมื่อมาพัฒนาข้อมูลใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย และโครงการได้ดำเนินการแบ่งเขตระดับตำบล ระดับหมู่บ้านครบถ้วนทุกหมู่บ้านแต่หลังจากนั้น ฝ่ายปกครองของอำเภอรัตนภูมิได้มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้าน จัดการบริหารหมู่บ้านโดยการให้แยกเป็นเขต พัฒนาตามกลุ่มชุมชนย่อยในแต่ละหมู่บ้าน และให้สามารถทราบข้อมูลว่าเขตพัฒนาไหน ที่ เท่าไหร่ ใครเป็นหัวหน้าเขตและดูแลกี่ครัวเรือน ทางผู้ใหญ่บ้านจึงได้ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจ (สรส.) ดำเนินการสร้างเขต พัฒนาในหมู่บ้านนั้นและสามารถชี้ให้เห็นใน โปรแกรม Map Window GIS ได้อย่างชัดเจนขึ้นอีก ระดับหนึ่ง เหล่านี้คือการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างท้องถิ่นกับส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นมิติที่สร้าง ความสัมพันธ์ ได้ดีมากอีกระดับหนึ่ง

4.5 จากการดำเนินการสร้างแหล่งน้ำและเพื่อค้นหาศักยภาพทางด้านภูมิศาสตร์ ในตำบลด้วยโปรแกรม Map Window GIS ได้ค้นพบและทราบในความเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ เกี่ยวกับภูมิประเทศ และก่อให้เกิดความเชื่อมโยงต่อการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ได้ค้นพบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำซึ่งแต่เดิมได้สร้างไว้ แต่ขณะนี้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เพราะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ในการเปลี่ยนทิศทางการไหลเวียนของน้ำ ทั้งนี้ได้เกิดสำนึกร่วมกันทั้งตำบลในการจัดการทรัพยากรน้ำ และได้ก่อให้เกิดการพัฒนาเหมืองน้ำที่สร้างไว้เดิมกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้น อนึ่งได้เกิดการประมาณการในการสร้างท่อส่งน้ำขนาดใหญ่จากเขื่อนบ้านโหละหาร อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง โดยการใช้โปรแกรม Map Window GIS ในการวางแผนออกแบบเส้นทางเดินท่อ

4.6 ศักยภาพโปรแกรม Map Window GIS ที่สามารถสร้างแปลงที่ดิน ทำให้ อบต.คูหาใต้ได้มีฐานคิดในการวางแผนช่วยเหลือชาวนา โดยการวางแผนสนับสนุนการทำนาข้าวให้ครอบคลุมทั้งตำบล แต่ต้องใช้ฐานข้อมูลในการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยให้ทำการแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำให้สามารถทราบได้ว่าเนื้อที่ทำนาข้าวในตำบลคูหาใต้มีรวมจำนวนเท่าไร และสามารถตัดสินใจในการตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนได้หรือไม่ ในขณะรายงานนี้แม้ว่ายังดำเนินการไม่เต็มพื้นที่แต่ก็ถือว่าอยู่ระหว่างการดำเนินการและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปในปีงบประมาณ 2552

4.7 การนำเข้าโปรแกรมขอนหาด ผลกระทบจากการนำเข้าข้อมูลครัวเรือนในโปรแกรมขอนหาดทำให้ทราบจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่จริงซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาของ อบต.คูหาใต้ ได้สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจสั่งซื้อหรือจัดทำปฏิทินประจำปีให้กับประชาชน ซึ่งเดิมได้ดำเนินการสั่งทำในจำนวน 3,150 ชุด แต่เมื่อได้ข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาดที่มีความชัดเจน จึงทำให้ยอดการสั่งทำตามครัวเรือนที่มีอยู่จริง แค่ 2,735 ครัวเรือน เป็นการทำให้ลดรายจ่ายได้ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าผลกระทบของการดำเนินงานตามโครงการสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นอีกส่วนหนึ่ง โปรแกรมขอนหาดสามารถดำเนินการแยกช่วงอายุแยกนามสกุลเป็นผลให้เกิดการสร้างเครือข่ายเครือข่ายเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในตำบล และเป็นความต้องการหลายท่านที่ต้องการให้จัดทำหนังสือรายงานการศึกษาเครือข่าย โดยการสั่งซื้อจากพี่น้องในตำบลหลายนามสกุลและช่วงนี้อยู่ระหว่างดำเนินการตามความต้องการ คาดว่าสำเร็จได้ประมาณเดือนธันวาคม 2551

5. แนวทางการดำเนินงานการจัดทำข้อมูลที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป

5.1 การปรับโครงสร้างคณะทำงานหรือคณะปฏิบัติการให้มีความเข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของแกนนำในชุมชนในทุกหมู่บ้าน ให้สามารถใช้งานข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจให้เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับทีมงานวิจัย และบริหารองค์ความรู้ให้เป็นระบบเพื่อสามารถเพิ่มผลผลิตภาพการวิจัยได้ในทุกโจทย์วิจัย และมีขีดความสามารถ

ในการเรียนรู้โปรแกรมต่างๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยการฝึกอบรมและก่อให้เกิดการซักซ้อมอย่างต่อเนื่อง ใช้จุดแข็งความเป็นเอกลักษณ์ของสภาผู้นำภาคประชาชน (สภา108) และสภาองค์กรชุมชนตำบลหาได้ ก่อให้กลุ่มองค์กรและชุมชนต่างๆ ในตำบลให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา โดยการเชื่อมโยงกับ อบต. อย่างต่อเนื่อง ทำงานพัฒนาข้อมูลเป็นทีมและรู้เท่าทันกันทุกฝ่าย ตลอดจนให้ อบต.สนับสนุนงบประมาณเพื่อ ศึกษาวิจัยในหลายๆ ประเด็นที่ชุมชนมีความต้องการ และส่งถ่ายในเกิดการพัฒนากายใต้ฐานข้อมูล ในอันดับแรกแกนนำทีมงานวิจัย ชุด 93 คนจะต้องเข้าใจในงานวิจัยเพิ่มขึ้น และขยายผลสู่หมู่บ้าน โดยการส่งข้อมูลผ่านโปรแกรมห้องทุ่งไทย ให้สามารถส่งเข้าอินเทอร์เน็ตได้ทุกหมู่บ้าน

5.2 พัฒนาและส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สนองตอบได้ตรงตามเป้าหมาย ทำให้ตำบลมีความเสี่ยงต่อการลงทุนและการพัฒนาเกิดเสถียรภาพทางการทำงานวิจัยที่เป็นเอกภาพ และก่อให้เกิดการยอมรับต่อผู้บริหาร อบต. และเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนสำนักปลัด และหันมาใช้ฐานข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันในการให้ข้อมูลกับองค์กรภายนอก สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ อบต. เรียนรู้และเข้าใจในการใช้โปรแกรมให้เป็นประโยชน์และทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการการพัฒนา ผลักดันให้พัฒนา **ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจ(สรส.)** ให้เกิดความยั่งยืนตลอดไปและสามารถให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ บริการข้อมูลจากศูนย์ฯ แหล่งเดียวในตำบล เพื่อให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันและเหมือนกัน

5.3 พัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องยาวนาน เพื่อให้คนในตำบลปรับตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาวิวัตน์ โดยการพัฒนาข้อมูลด้วยตัวชุมชนเองเพราะในช่วงระหว่างการจัดหาและจัดทำข้อมูลทำให้แกนนำเกิดทักษะในการพัฒนาหมู่บ้านของตนที่ไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอกมากนัก

5.4 เสริมสร้างให้หมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้าน ใช้ฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและมีความสามารถที่จะนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานราชการและส่วนที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดการยอมรับ จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ในตัวเอง และเสริมสร้างส่งเสริมให้แกนนำในชุมชนมีความสามารถในการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับ อบต. ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีขีดความสามารถในการทำงานวิจัยตนเอง เพราะการวิจัยชุมชนด้วยตนเองถือเป็นการค้นหาข้อบกพร่องได้ด้วยตนเองและก่อให้เกิดการแก้ไขที่ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ ท้ายสุดชุมชนสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ตนเองได้จึงก่อให้เกิดการพึ่งตนเองอย่างถาวรยั่งยืน

5.5 ส่งเสริมการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชุมชนและการจัดทำกรวิจัยเครือข่ายที่ส่งผลให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเครือข่ายที่จะต้องใช้โปรแกรมในการค้นหา และศึกษาวิจัยสายเลือดที่ส่งผลให้เกิดการดูแลด้านสุขภาพ

5.6 พัฒนากลไกการทำงานอย่างต่อเนื่อง เร่งรัดพัฒนากลไกเครือข่ายงานวิจัยตั้งแต่ระดับชุมชนย่อย หมู่บ้าน ตำบล ให้เกิดความสามารถทำงานด้านวิจัยได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และสร้างให้เกิดวิทยาทานร่วมกันอย่างเป็นระบบเครือข่ายงานวิจัยระดับตำบล ให้สามารถเชื่อมกับทีมงานวิจัยตำบลอื่น ๆ ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด เพื่อสร้างเป็นทีมงาน ให้เสนอข้อมูลในระดับจังหวัดได้

5.7 สรุปสุดท้ายงานวิจัยและพัฒนาข้อมูลของตำบลคูหาใต้ ยังจะต้องทำต่อไป อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยใช้หลักทำงานร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ราชการ ภาคประชาชน และก่อให้เกิดการยอมรับในฐานะข้อมูลอย่างเป็นระบบและถูกต้อง เพื่อ ความอยู่ดีมีสุขของคนในตำบลคูหาใต้

สรุปความเป็นไปได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ

จากผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 โครงการ “การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา” ในส่วนของการขยายผลไปสู่พื้นที่ อปท.อื่นๆ ในระยะก้าวต่อไป ในข้อสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการมีข้อสังเกตดังนี้

เนื่องจากผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ทำให้ผู้บริหารเล็งเห็นในความจำเป็นต่อการใช้ระบบการจัดการฐานข้อมูลเพื่อรองรับสนับสนุนการตัดสินใจ และเป็นการพัฒนาระบบแผนชีวิตชุมชนได้เป็นอย่างดี ในฐานะที่ผู้บริหารได้เป็นเครือข่ายของแผนชีวิตชุมชนพึ่งตนเองภาคใต้และรับบทบาทในหน้าที่ ประธานแผนชุมชนในบริบทพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีความรับผิดชอบ เดิม 2 อำเภอ คืออำเภอควนเนียง และอำเภอรัตนภูมิ รวม 9 ตำบล กับ อีก 3 เทศบาล ได้ พิจารณาร่วมกับคณะทำงานโครงการ เห็นว่าสมควรขยายผลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในตำบลใกล้เคียง และมีพื้นที่ติดต่อกันเพื่อส่งผลในการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบร่วมกัน อนึ่งเป้าประสงค์ของผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะได้ทราบตัวเลขการรับจ่าย การผลิต การนำเข้า การส่งออกไปยังภายนอกของทั้งสองอำเภอ เพื่อตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาในส่วนที่สอดคล้องและศึกษาความเป็นไปได้ของการบูรณาการแผนระดับอำเภอ และระดับ 2 อำเภอ เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและพิจารณาการพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบในระยะต่อไป

คราวนี้ ตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู จะต้องเป็นแม่แบบในการเรียนรู้ต่อตำบลอื่น ๆ เป็น การพัฒนาระบบข้อมูลให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบันตลอดเวลา ถือเป็น การเพิ่มศักยภาพให้กับทั้ง 2 ตำบล ในส่วนของตำบลที่ได้วางเป้าหมายไว้ คือ ตำบลในเขตอำเภอรัตนภูมิ ซึ่งจำเป็นจะต้องขยายผลเพื่อให้ได้ความต้องการจัดการระบบข้อมูลของ อปท. คือ

-องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงเพชร มีเขตติดต่อกับตำบลคูหาใต้และ ตำบลควนรู

-องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง มีเขตติดต่อกับตำบลคูหาใต้

-องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระ มีเขตติดต่อกับตำบลท่าชะมวง

หากพื้นที่ทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถขยายผลได้ อำเภอรัตนภูมิจะมีภาพถ่ายทางอากาศที่สามารถศึกษาได้เต็มอำเภอ และถือเป็นการพัฒนาข้อมูลเขตการปกครอง ที่กรมการปกครองดำเนินการไว้ให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในส่วนของตัวเลข การรับจ่าย การผลิต การนำเข้า การส่งออกไปยังภายนอก จึงจำเป็นที่จะต้องขยายผลไปยังเทศบาล ทั้ง 2 เทศบาลที่อยู่ในอำเภอรัตนภูมิ คือ

-เทศบาลตำบลนาสีทอง ที่อยู่ในเขตตำบลเขาพระ และ

-เทศบาลตำบลกำแพงเพชร ที่อยู่ในเขตตำบลกำแพงเพชร สรุปลงในอำเภอรัตนภูมิมีพื้นที่ขยายรวม 5 พื้นที่รวมกับพื้นที่เดิมจำนวน 2 พื้นที่เป็น 7 พื้นที่

-เขตพื้นที่อำเภอควนเนียงที่มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอรัตนภูมิ ทางทิศตะวันออก ซึ่งติดต่อกับตำบลควนรู (ตำบลนาร่อง) มีจำนวน 4 ตำบลกับ 1 เทศบาล คือ

-ตำบลรัตนภูมิ ทิศตะวันตก ติดกับตำบลควนรู ทิศตะวันออกติดกับ ตำบล ควนโส ทิศใต้ติดกับตำบล บางเหรียญ จึงจำเป็นที่จะขยายผลทั้ง 3 ตำบล คือ

-ตำบลควนโส

-ตำบลบางเหรียญ

-ตำบลห้วยลึก สรุปรวม อำเภอควนเนียง รวม 4 อบต. และ ในตำบลรัตนภูมิ มีเทศบาลจำนวน 1 เทศบาลคือ เทศบาลตำบลควนเนียง

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นไปได้คือ

การจัดเวทีประชุม หลังจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นการจัดประชุมเวทีสร้างการเรียนรู้และเผยแพร่ผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 ของตำบลควนรู และตำบลคูหาใต้ และประสานงานกับภาคีความร่วมมือในส่วนของฝ่ายปกครองของอำเภอรัตนภูมิที่ให้โอกาส คณะทำงานโครงการได้นำไปขยายผล ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการทำให้ผู้บริหารของอบต.เกิดความสนใจในการจัดทำระบบฐานข้อมูล ซึ่งสังเกตได้จากการตอบรับของผู้บริหารในพื้นที่ขยายผลว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำมาพัฒนาตำบล ทำให้ความเป็นไปได้ในการขยายผลเกิดขึ้นสูงมาก

การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ด้วยพื้นที่ขยายผลเป็นพื้นที่ติดต่อกัน ตามกล่าวข้างต้นผู้บริหารของ อบต.จะรู้จักมักคุ้นกับคณะทำงานโครงการ และมีความสัมพันธ์ในประเด็นงานกิจกรรมอื่นๆ

อยู่อย่างต่อเนื่อง การเสวนา การพูดคุยเชิงธรรมชาติเกิดขึ้นบ่อย ๆ ทำให้ความเป็นไปได้ในการขยายผลเกิดขึ้นสูง และพร้อมที่จะตอบรับการขยายผล

การนำเสนอระบบการจัดฐานข้อมูล ด้วยการทำงานในระยะที่ 2 ทางตำบลคูหาใต้และตำบลควนรูจะถูกเชิญให้ไปนำเสนอการจัดระบบฐานข้อมูลในหลายๆ เวที เช่น เวทีเสวนาเพื่อขับเคลื่อน

สุขภาพ ของ สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ และ เวทีขับเคลื่อน ธรรมนูญของ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค (สศช.) ที่โรงแรม รามาการ์เด้นกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2551 ซึ่งมีผู้บริหาร อบต. ในจังหวัดสงขลา ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่เป้าหมายที่จะขยายผลเกิดความสนใจ และได้แรงผลักดันจาก (สศช.) ให้ใช้ฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล จึงทำให้ ตำบลราแดง อำเภอสิงหนคร และตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด ขอสมัคร เข้าร่วมโครงการในระยะต่อไป สรุปโดยรวม ได้ตำบลเป้าหมายเพิ่มขึ้นอีก 2 พื้นที่ ในจังหวัดสงขลา รวมเป็น 12 พื้นที่ จาก การที่ 2 พื้นที่ ขอสมัครเข้าร่วมโครงการ เป็นการผลักดันให้พื้นที่เป้าหมายใน 2 อำเภอ เกิดความสนใจเพิ่ม ทำให้โอกาสที่จะขยายผลตามเป้าสูงขึ้นในอีกระดับหนึ่ง

การทำงานร่วมระหว่าง ตำบลคูหาใต้ และตำบลควนรู เป็นการสร้างพลังให้กับคณะทำงานโครงการ เช่น การแบ่งงานกันรับผิดชอบ และร่วมกันประสานงานต่อพื้นที่ขยายผล ถือเป็น ปัจจัยความสำเร็จ เพราะทั้ง 2 นักวิจัย คือนายอัครชัย ทศกุล และนายณรงค์ สุขขวัญ ได้ร่วมกันปฏิบัติที่ทำให้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โอกาสความสำเร็จในการขยายผลมีมากขึ้น

นโยบายภาคีพัฒนา นายอัครชัย ทศกุล และ นายณรงค์ สุขขวัญ ได้ติดต่อประสานงาน ไปยัง นายอำเภอรัตภูมิ เพื่อให้สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจของ อบต. ในอำเภอ โดยให้ออกเป็นนโยบาย ท้ายสุด ทั้ง 2 คน ได้เข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและเสนอให้ตั้งงบประมาณเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลของส่วนท้องถิ่น พื้นที่ละ 500,000 บาทต่อปี ในที่ประชุมเห็นชอบและผลการเสนอตั้งงบประมาณเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลของส่วนท้องถิ่น ของอำเภอ รัตภูมิ ได้ถูกส่งไปยังจังหวัด และจังหวัด เห็นชอบในหลักการจัดทำฐานข้อมูลจึงไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีเรื่องนี้ในแผนจังหวัด (นายณรงค์ สุขขวัญได้เข้าร่วมพิจารณาแผนจังหวัด) สรุปจังหวัดสงขลาได้แผนการจัดทำฐานข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ในปี พ.ศ.2552 ถึง 2555 ฉะนั้นในส่วนของภาคีจึงมีความสำคัญในการขยายผล

ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ และตำบลชะแล้ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องโครงการในระยะที่ 1 ของจังหวัดสงขลา ยังให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบฐานข้อมูล และได้หารือกับ 2 ตำบลที่จะต้องขยายผลคือ ตำบลควนรู และตำบลคูหาใต้ เพื่อพัฒนาข้อมูลที่ทำมาในระยะที่ 1 ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้ เพราะด้วยข้อจำกัดในเวลาโครงการระยะที่ 1 ไม่สามารถที่จะทำได้ ฉะนั้นในระยะที่ 2 ได้ข้อสรุปว่า ทั้ง 4 ตำบลในจังหวัดสงขลา จะต้องเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัด จึงได้จัดทำโครงการ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการสุขภาพชุมชนตำบลท่าข้ามและขยายผลสู่เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ซึ่งในโครงการนี้ระบบการจัดฐานข้อมูลของทั้ง 4 พื้นที่ในจังหวัดสงขลาจะต้องพัฒนาให้สามารถตอบสนองสุขภาพได้ด้วยโดยการนำโปรแกรมখনหาดมาใช้ และพร้อมที่จะให้เป็นที่เรียนรู้ต่อตำบลอื่นๆ อีก 18 ตำบล

คราวนี้เป็นผลลัดต้นให้ตำบลที่อยู่ในเป้าหมายขยายผลเกิดการตัดสินใจง่ายขึ้น และก่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการขยายผล

กระแสการทำแผนที่ภาษี ด้วยข้อจำกัดของ อปท. ในการจัดทำแผนที่ภาษีที่จะต้องใช้เวลา จัดจ้างหน่วยงานภายนอกสูง ทำให้ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย ให้ความสำคัญในโปรแกรมขอค่างานที่ทำได้ง่ายและประหยัดงบประมาณ จึงให้ความสำคัญในประเด็นนี้ทุกพื้นที่

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นไปไม่ได้คือ

งบประมาณ ในโครงการระยะที่ 3 ไม่สอดคล้องกับการจัดตั้งงบประมาณของ อปท. เพราะโครงการจะสำเร็จได้นั้นจะต้องจัดจ้างพนักงานเฉพาะด้านนี้อย่างน้อย 1 คน เพราะผลจากการทำงานโครงการในระยะที่ 1 ได้ข้อสรุปไปในทางเดียวกันคือ เจ้าหน้าที่ประจำของ อปท. ไม่สามารถทำงานได้เต็มเวลา เพราะมีการกิจประจำอยู่แล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องตั้งงบประมาณเพื่อการนี้ แต่ในบางพื้นที่เกิดความพร้อมในขณะที่บางพื้นที่จะต้องทำความเข้าใจเพิ่มในการนำเข้าสู่ข้อมูล และจะต้องศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดสรรบุคคลากรของส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แต่ผลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มีปัจจัยนี้ น้อยมาก

ปัจจัยภายใน ของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง ในปัจจัยนี้แม้ว่าผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามโครงการ แต่อายุวาระของการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีอายุวาระน้อยจึงทำให้ความสำคัญในด้านนี้ลดน้อยลง

ปัจจัยเวลา ปัจจัยนี้ดูเสมือนว่าไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เป็นไปไม่ได้ แต่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความล้มเหลว และเมื่อผู้บริหารเห็นว่า การทำงานไม่สามารถทำเต็มเวลา ที่อยู่ภายใต้กรอบของโครงการ จึงอาจไม่สนองตอบการขยายผล

ปัจจัยความเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติ ของการจัดทำแผนที่ภาษี ที่บางท้องถิ่นมีความเข้าใจว่า จะต้องจัดจ้างบุคคลภายนอกจึงเห็นว่าเป็นจำเป็นจะทำให้ช้าช้อน แต่จากกรณีศึกษาในระยะที่ 2 ปัจจัยนี้มีน้อย แต่ก็สามารถ ทำความเข้าใจร่วมได้

สรุปความเป็นไปได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ จังหวัดสงขลาได้ดำเนินงานตามโครงการในระยะที่ 2 มีท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญ (อปท.เป้าหมาย) 12 พื้นที่ และที่ไม่ได้อยู่ในเป้าหมาย อีกหลายพื้นที่ เช่น ตำบลที่อยู่ในโครงการการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การจัดการสุขภาวะชุมชนตำบลท่าข้ามและขยายผลสู่เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ยังให้ความสำคัญสูงมาก แต่ด้วยความต้องการของจังหวัดสงขลา มีความต้องการพื้นที่เป้าหมายที่มีอาณาเขตของพื้นที่ติดต่อกัน จึงถือว่า แม้ตำบลที่อยู่ในเป้าหมายไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ แต่เชื่อมั่นว่าจังหวัดสงขลาได้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์ในโครงการระยะที่ 2 ได้ ครบ 10 พื้นที่ 100%

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	4
การติดตามประเมินผลในระะยะการดำเนินงานตามโครงการ.....	4
ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือน.....	5
ผลการดำเนินงานที่สำคัญที่มาจากการทำงานข้อมูล/และแนวคิดต่อไป.....	7
ผลกระทบกับการทำโครงการ.....	14
สรุปความเป็นไปได้และไม่ได้ในการขยายผลโครงการ.....	18
สารบัญ.....	22
บทคัดย่อ.....	25
รายการตาราง.....	27
รายการภาพ.....	28
บทที่	
บทนำ.....	29
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ.....	31
บทนำ.....	31
วัตถุประสงค์.....	32
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	33
ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของพื้นที่จังหวัดสงขลา.....	33
ที่ตั้งและขนาด.....	33
ลักษณะภูมิประเทศ.....	34
ทรัพยากรธรรมชาติ.....	34
ทรัพยากรน้ำ.....	35
ทรัพยากรป่าไม้.....	35
ประชากรในจังหวัดสงขลา.....	36
ภาคการเกษตรในจังหวัดสงขลา.....	39
การประมง.....	40
งานองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดสงขลา.....	42
วิสัยทัศน์งานพัฒนาภาคประชาชนจังหวัดสงขลา.....	42
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนสงขลา.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ส่วนที่ 2	สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของ ตำบลคูหาใต้ อ.รัตภูมิ.....	43
	ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง.....	43
	ประชากร	44
	สภาพทางเศรษฐกิจ/สภาพทางสังคม.....	45
	การบริการพื้นฐาน.....	46
	ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	48
บทที่ 3	วิธีการศึกษา.....	50
	ที่มาโครงการ.....	50
	การเตรียมการระดับ 5 จังหวัด.....	50
	การทำงานระดับพื้นที่ตำบล.....	51
	สรุปผลการทำงานในระยะแรก.....	52
บทที่ 4	ผลการศึกษา.....	54
	ขั้นตอนการทำงานในระยะที่ 2	54
	วัตถุประสงค์.....	54
	ผลการดำเนินงานเพื่อซ่อมเสริมเพิ่มเติมข้อมูล.....	54
	ผลของการดำเนินงานตำบลชะแล้.....	54
	ผลของการดำเนินงานตำบลท่าข้าม.....	55
	ผลของการดำเนินงานตำบลควนรู.....	56
	ผลของการดำเนินงานตำบลคูหาใต้.....	57
	การนำข้อมูลที่ได้ดำเนินการแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์.....	60
	การศึกษาข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาจิตวิทยวิจัย.....	62
	เพื่อนำข้อมูลจากการดำเนินงาน โครงการ 3เดือนไปพัฒนาโครงการขยายผล.....	64
	สรุป การศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่ขยายผล.....	66
	เพื่อการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในพื้นที่ตำบลให้มีทักษะความชำนาญเพิ่ม.....	67
บทที่ 5	สรุปผลกิจกรรม/ขั้นตอนการทำงาน/ข้อเสนอแนะ.....	69
	การสังเคราะห์ถ้อยแถลงในการดำเนินงาน.....	69
	สรุปผลเวทีเสวนา.....	75

บรรณานุกรม.....85

ภาคผนวก

    กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาเพื่อศึกษาพื้นที่ขยายผล.....89

    อบต.คูหาได้นำข้อมูลจากผลวิจัย เพื่อทำแผนยุทธศาสตร์.....97

    สรุปผลประมวลยุทธศาสตร์ อบต.คูหาได้อ.....105

    สรุปผลประมวลยุทธศาสตร์ของหมู่บ้านในการนำข้อมูลจากผลงานวิจัยทำแผนชุมชน.....107

    สรุปผลประมวลโครงการของหมู่บ้านหมู่ที่ 12 หลังจากนำฐานข้อมูลทำแผนชุมชน.....111

ชื่อ โครงการ การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ผู้เขียน นายณรงค์ สุขขวัญ

ปีการวิจัย 2551-2552

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาเรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบลในพื้นที่จังหวัดสงขลา เป็นโครงการเพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการ การเพิ่มขีดความสามารถเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีทักษะเพิ่มความชำนาญ เพื่อซ่อมเสริม เพิ่มเติมข้อมูล เพื่อให้สามารถนำมาพัฒนาโจทย์วิจัย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของพื้นที่ขยายผล จำนวน 10 ตำบล เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาโครงการขยายผล และรองรับระบบการตัดสินใจ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และอปท. ทั้งส่วนที่เป็นผู้บริหาร และส่วนข้าราชการสำนักปลัด ระหว่างนักวิจัยและพัฒนาร่วมกับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของ อปท. เพื่อระบุว่า การจัดการข้อมูลในด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์นำมาพัฒนาโจทย์วิจัย และนำข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ อันเป็นการระบุศักยภาพของนักวิจัย ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายผล โครงการระบบการจัดการข้อมูลเพื่อสนับสนุนรองรับการตัดสินใจของพื้นที่ใหม่ อีก 10 ตำบล โดยใช้วิธีการนำเอาข้อมูลที่ถูกพัฒนามาเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนภาคีพัฒนาโครงการใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 เดือน (ระหว่างเดือน กันยายน 2551 ถึง พฤศจิกายน 2551)

ผลการดำเนินงาน ได้พบว่า วิธีการ/กระบวนการการเพิ่มขีดความสามารถ โดยให้ผู้บริหาร อปท.แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอประโยชน์ของการจัดการระบบฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาอปท. โดยการจัดเวทีประชุมเพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของข้อมูลที่ส่งผลให้เกิดการลดค่าใช้จ่ายของการพัฒนา ตลอดจนการสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาที่มาจากฐานข้อมูลสามารถสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ และตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ได้มาจากความรู้สึคนึกคิด แต่มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันแล้วตกผลึกออกมาเป็นแผนพัฒนา และเป็น การสร้างขีดความสามารถของนักวิจัย เพิ่มความสามารถในการใช้และบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาที่ชัดเจนหลายมิติ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ทักษะคดี ด้านทักษะทั้งนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคีพัฒนาให้สามารถออกเป็นนโยบายของจังหวัดสงขลาในการให้ความสำคัญต่อวิธีการนำข้อมูลเพื่อรองรับการตัดสินใจ